

Ons leven is gebouwd op talent en vertrouwen.
Wat zou er ontstaan als we educatie ook
op die fundamenten bouwen?

De tijd is rijp voor een ander educatieparadigma

Tekst: Steven Cnudde

Foto: Lien Van Laere

Een terugkeer naar de drilcultuur?

Begin dit jaar zag ik verschillende nieuwsflashes verschijnen op mijn gsm en in de krant naar aanleiding van de slechte resultaten in het vierde leerjaar voor wiskunde en wetenschappen. Er werd geopperd om al in de kleuterklas meer wiskunde te geven en het 'drillen' terug te laten keren.

Mijn ervaring vertelt me iets anders

Ik dacht even het te laten voorbijgaan, maar als lesgever en onderwijsvernieuwer in hart en nieren wil mijn ziel mijn ervaring en visie delen. Laat me beginnen met helder te stellen dat ik weinig ervaring heb met kleuteronderwijs. Van mijn eigen kleutertijd – ik begon pas school te lopen in de tweede kleuterklas – herinner ik me vooral de fijne sfeer en de stimulerende omgeving, samen met de overprikkeling die toen al begon. Omgaan met hooggevoeligheid is een uitdaging in een klassieke onderwijssetting!

Dankzij de schooltijd van mijn eigen dochter leerde ik later veel over Steiners visie en de ontwikkeling van een kind. Materie die ik bijzonder boeiend vond, over hoe bijvoorbeeld de wissel van de eerste tanden gepaard gaat met een sprong in bewustzijn en het klaar zijn voor een andere level van leren. Daarnaast zag ik hoe mijn dochter eerst de cijfers

spiegelend opschreef en ze toen in één beweging overschakelde naar de symbolen zoals wij die als volwassenen neerpennen. Een mens is een complex fenomeen met een unieke timing qua leerstrategieën en -mogelijkheden. Ook al zijn er grote lijnen te trekken in evolutie, toch blijkt elk kind op zijn eigen manier en timing te leren lezen. Die timing respecteren is net het tegenovergestelde van drillen.

Spelen en bewegen is een sleutel

Een gesprek met een therapeute die kinderen met dyslexie hielp, herinner ik me ook alsof het gisteren was. Ze bracht me een input die ik niet meer vergeet: door motorische spelletjes te spelen, worden er verbindingen in de hersenen gemaakt, waardoor het lezen opeens beter lukt. Beter leren lezen dus door minder te focussen op lezen, maar meer op wat er nodig is in de hersenen aan verbindingen. Het boekje 'Leren lezen doe je met je lijf', dat ik ooit vond in de wachtzaal bij mijn huisarts, was een bevestiging van dat verhaal, waar diepgaand op zulke fenomenen ingegaan werd: beter leren lezen door meer te bewegen en te spelen, vaak met plezier en intrinsieke motivatie. *Niet* door meer te lezen! Problemen die zich in de gekende klassieke schoolsetting voordoen, kan je dus met een 'out-of-the-box-aanpak' vaak heel eenvoudig aanpakken en oplossen. En liefst nog voorkomen, daar wil ik – samen met heel wat andere onderwijsvernieuwers – in de eerste plaats op inzetten. Dit vraagt om moedig durven kiezen voor een ander educatiesysteem.

Kennis is macht, als het past bij je talent.

Even terug naar de kleuter die ik zelf was. Toen ik vijf was, mocht ik na de zomer naar de grote school, waar ik zou leren lezen en rekenen. Ik kon niet wachten tot het zover was en herinner me goed hoe mijn vader me tijdens die zomer op een terras in Gent – op mijn eigen verzoek – uitdaagde met cijfers en symbolen. Ik was gemotiveerd en wilde groeien. Ik had een onstuitbare nieuwsgierigheid naar kennis van cijfers. Ik ben ervan overtuigd dat er ook vandaag kinderen zijn die geboren worden met een passie voor de wereld van cijfers, patronen, logisch denken, modellen, analyse en probleemoplossend denken. Net zoals ik ook zeker ben dat het voor veel kinderen niet hun 'cup of tea' is en dit ook nooit hoeft te zijn. Ik vertrouw het leven daarin. Omdat het in elk tijdperk mensen van allerlei pluimage creëert én we allerlei soorten mensen nodig hebben met diverse talenten, kennis en vaardigheden. Ik geloof niet in het klassieke drillen van wiskundekennis. Waarom? Omwille van de reactie die ik krijg van meer dan tachtig procent (!) van de volwassenen wanneer ze horen dat ik wiskunde studeerde. Die gaan van 'Hoe kan je dat nu ooit doen met je leven', of 'Dat was nooit iets voor mij', tot 'Ik heb er nog steeds slechte herinneringen aan' en 'Jij bent dus superslim, ik zou dat nooit gekund hebben'.

Focus verleggen naar talenten, waarden en verbondenheid

Aangezien zoveel mensen zo'n nare herinneringen hebben aan wiskunde, wat voor mij het tofste en makkelijkste vak was op school, kan het pure drillen van leerstof toch geen goede keuze geweest zijn?

De vraag die ik hier graag neerleg is: kunnen en durven we de focus verleggen van taal en wiskunde naar een focus op talenten, waarden en verbondenheid? Durven we vertrouwen dat elk kind voldoende taal en wiskunde *wil* leren omdat het voor zichzelf het beste leven wil uitbouwen? Wie graag kookt, zal de regel van drie – en dus breuken – vanzelf willen leren

benutten. De soldenperiode daagt ons uit om te leren werken met procenten. Het dagelijkse leven zit vol statistieken en patronen die we vaak van nature willen begrijpen. Ook taal is van nature is van nature in elk mensenleven aanwezig. Via gesprekken, muziek, boeken, internet, films, ontmoetingen met anderstaligen enzovoort, worden we vanzelf uitgenodigd om onze en andere talen te leren beheersen.

Wij, mensen, willen kunnen meedraaien in de wereld. Kunnen en durven we erkennen dat er nog zoveel andere vaardigheden, waarden en kennis te ontwikkelen zijn die minstens even belangrijk zijn als taal en wiskunde? Levensnoodzakelijke kennis, waarden en vaardigheden. Denk aan een brandweerman die de fysieke kracht van zijn eigen lichaam kent en onderhoudt, die nauwkeurige timing dient te respecteren en de basis van chemie beheerst. Brandweermannen werken in team en helpen elkaar, riskeren hun eigen leven ten dienste van anderen, houden van spanning en van de dril die eigen is aan hun job. Ze hebben diepgaande kennis van de machines die ze hanteren. Ze dienen te reflecteren en om te gaan met tegenslagen. Soms hebben ze verder te leven met het verlies van een collega uit hun team. Allemaal vaardigheden en talenten die weinig met wiskunde en taal te maken hebben, maar die eveneens aandacht verdienen en niet kunnen ontbreken in hun werk.

**“Elk kind dat zich niet goed genoeg voelt, is een gemiste kans op liefde.”
– Steven Cnudde**

Vertrouwen en aanmoediging creëren wonderen

De quote van Maria Montessori 'Education is a natural process carried out by the children', bevestigt mijn intuïtieve weten, dat ik al mijn hele leven sturend laat zijn. Het is ook die intuïtie die ervoor zorgde dat ik allerlei ervaringen kreeg, die leidden tot inzichten en bewustzijn rond wat leren werkelijk is en wat er voor nodig is. Kleuters forceren tot iets waar hun hersenen niet klaar voor zijn, is een daad van wantrouwen en richt meer schade aan dan we kunnen inschatten. Dat geldt overigens ook voor latere leeftijden. Kijk maar naar de liefde voor wiskunde van de meeste volwassenen. Zij zijn het levende bewijs.

Forceren en verplichten werkt meestal averechts. Aanmoedigen, prikkelen en ondersteunen in een veilige bedding waar het kind altijd goed genoeg wordt geacht, creëert wonderbaarlijke groei. Dat heb ik ervaren in alle vernieuwende projecten waar ik mee aan de wieg stond, en in een bijlesbureau wiskunde waar ik vele jaren jongeren in zogenaamde rampscenario's hielp groeien naar succeservaringen.

Alle situaties waarin ik verwonderd en versteld stond van het potentieel van het kind, hadden dit met elkaar gemeen: de timing zat juist – en was niet lineair – en het kind ging vanuit intrinsieke motivatie aan de slag. En de volwassenen vertrokken vanuit geloof in het kind en aanmoediging.

Daarom pleit ik ervoor om een ander paradigma te kiezen. Laat ons vertrekken vanuit liefde en vertrouwen in elk kind. Laat ons educatie zien als een avontuur waar we kinderen leren zien in hun talenten en hen helpen groeien in wijsheid, waarden en verbondenheid. Laat ons samen bouwen aan een samenleving waar we in geloven en trots op zijn. Het is tijd. Elk kind dat zich niet goed genoeg voelt, is een gemiste kans op liefde.

Steven Cnudde heeft meer dan vijftientig jaar op de teller als lesgever en onderwijsvernieuwer. Hij stond mee aan de wieg van heel wat vernieuwende educatieprojecten en is medebezieler van Wonderwijs, een platform voor hartsgedragen educatie. Het is zijn missie het bewustzijn rond wat educatie werkelijk is en kan zijn, te vergroten en te verspreiden voor het welzijn van ieder kind.

www.woodsofwonder.be/wonderwijs